

۴. نام سینما: دیده بان

« سال تأسیس: ۱۳۰۶ » « تعداد صندلی: ۱۴۰۰ »
 « مؤسس: حبیبی و علی آف » « مکان: خیابان ارگ سابق
 « تغییر وضعیت: هتل و پاساژ »
 این سینما را حبیبی در سال ۱۳۰۶ و با مشارکت یکی از مهاجران روس، به نام علی آف، احداث کرد. در سال ۱۳۰۸، یک سال بعد از اینکه این سینما در اختیار شرکت «سینما خراسان» قرار گرفت، به «ایران» تغییر نام داد. «سینما ایران» بین سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۶ به صورت مقطعی، هم سالن نمایش فیلم بود و هم تئاتر در آن اجرا می‌شد. «سینما ایران» در سال ۱۳۵۶ به شخصی به نام قاسم کمال شهسوار و شرکایش فروخته شد. شهسوار در این محل، مجتمع تجاری «جنت» و هتل تأسیس کرد و عمر طولانی این سالن سینما خاتمه یافت.

۵. نام سینما: توس

« سال تأسیس: ۱۳۱۰ » « تعداد صندلی: ۲۰۰ »
 « مؤسس: نیکلا گریگوریانس و زاکار ماکسارانی »
 « مکان: طبقه بالای مغازه‌های فلکه آب »
 « تغییر وضعیت: تخریب و ساخت هتل «سپید» »
 این سینما در سال ۱۳۱۰ در بالاخانه‌های مغازه‌های حاشیه فلکه آب که قبل از آن مسافر خانه توس و در اجاره زاکار ماکارانی بود، احداث شد. مشکل اصلی این سینما نزدیک بودن آن به حرم مطهر بود. با این وجود چون سینما در مرکز شهر قرار داشت، خوب می‌فروخت؛ اما در نهایت افکار عمومی و تهدید مذهبیون کار ساز شد و «سینما توس» تعطیل شد و به جای آن، هتل «سپید» را ساختند. سالن تاپستانی این سینما نبش خیابان خسروی نو بود.

۱. نام سینما: باغ ملی

« سال تأسیس: ۱۳۹۹ » « تعداد صندلی: ۴۰۰ »
 « مؤسس: تارتار و شازده » « مکان: خیابان ارگ سابق
 سینما «باغ ملی» که توسط شخصی به نام شازده اداره می‌شد، فقط از یک پرده برای نمایش فیلم، تعدادی صندلی، یک دستگاه آپارات هندلی و یک چادر برای حصار تشیکل می‌شد. بسیاری از فیلم‌هایی که در این سینما به نمایش درمی‌آمد، صامت بود. این سینما تا سال ۱۳۱۸ اکران فیلم داشت. فیلم‌های سینما «باغ ملی» را شرکت «سینما خراسان» تأمین می‌کرد.

روز ۲۱ شهریور ماه در تقویم «روز سینما» نام‌گذاری شده است. امروزه سینماها، با وجود چندبرابر شدن جمعیت، رونق دیروز را ندارند. اگر گشتی در محدوده منطقه ۸ شهر داری مشاهد بزنی، تنها دو سینمای آفریقا و قدس را می‌بینی که مشغول به کار هستند. شاید باورتان نشود که کمتر از یک قرن گذشته، فقط در همین منطقه، ۱۵ سینما وجود داشته که محفلی گرم برای علاقه‌مندان به این صنعت بوده است. شاید بتوان این روز را بهانه‌ای کرد برای معرفی سینماهای قدیم مشهد که بیشتر آن‌ها در خیابان ارگ سابق (امام خمینی) قرار داشتند: سینماهایی که این روزها از بیشتر آن‌ها مخروبه‌ای بیش نمانده است. ممکن است خیلی از ماندنی‌م مخروبه‌هایی که در خیابان امام خمینی به چشم نمی‌آیند، زمانی مکان‌های فرهنگی تفریحی بوده‌اند. شاید بتوان این سرمایه عظیم را به کار گرفت و استفاده مفیدی از آن کرد.

۶. نام سینما: شهرزاد (هلال احمر)

« سال تأسیس: ۱۳۲۲ » « تعداد صندلی: ۴۵۰ »
 « مؤسس: سازمان شیر و خورشید سرخ ایران »
 « مکان: میدان دهمی، هلال احمر »
 « تغییر وضعیت: سالن اجتماعات و تئاتر »
 سالن اجتماعات شیر و خورشید سابق در سال ۱۳۲۳ با نمایش فیلم «شهرزاد» و استقبالی که از این فیلم شد به «سینما شهرزاد» تبدیل شد. بعد از آن، تصمیم گرفتند سود فروش بلیت این سینما برای کمک به مصیبت‌دیدگان سیل و زلزله و مشایه آن خرج شود. در سال ۱۳۲۵ شخصی به نام سید جواد منصوری به مدت دو سال این سالن را اجاره کرد و نام سینما را به «جهان» تغییر داد. اما هیچ وقت این نام جایگاهی پیدانکرد مردم، آن سینما را به «شهرزاد» می‌شناختند. «سینما شهرزاد» پس از پایان قرارداد و گذشت ۱۶ سال تعطیل شد. این سالن پس از تعطیلی در سال ۱۳۳۸ تبدیل به سالن تئاتر شد و اکنون نیز به مناسبت‌های مختلف در آن محل تئاترهایی روی صحنه می‌رود.

۲. نام سینما: ملی

« سال تأسیس: ۱۳۰۵ » « تعداد صندلی: ۶۰۷ »
 « مؤسس: نیکلا گریگوریانس، حسن بیک »
 « مکان: خیابان ارگ سابق »
 وضعیت فعلی: در تملک شرکت «سینما خراسان» و کمیته امداد امام خمینی (ره)
 نیکلا گریگوریانس با مشارکت مالی حسن بیک، مالک رستوران خرم، انبارهایی را در حاشیه خیابان خرید و «سینما ملی» را تأسیس کرد. نزدیک بودن این سینما به سینما تاپستانی «باغ ملی» سبب شد نام آن را «سینما ملی» بگذارند. سهامداران جدید «سینما ملی» فضای سالن را گسترش دادند و با ظرفیت ۹۰۷ نفر «سینما ملی» را تبدیل به مکانی مدرن و سینمایی مجهز کردند و نام «سینما ملی» را به «سینما هما» تغییر دادند.

گذری کوتاه بر تاریخچه سینماهای قدیم منطقه

۱۵ نما از سینما

۳. نام سینما: مایاک (فردوسی)

« سال تأسیس: ۱۳۰۵ » « تعداد صندلی: ۱۶۴۰ »
 « مؤسس: مادام روزیک توماس، آرسن منگاساریان »
 « مکان: خیابان ارگ سابق »
 « تغییر وضعیت: تخریب در آتش‌سوزی »
 سالن اپرای «مایاک» در خیابان ارگ (امام خمینی فعلی)، روبه‌روی عمارت چهار طبقه قرار داشت. اداره کننده این سالن، مادام روزیک توماس، پس از تأسیس «سینما ملی»، با همکاری پطروسیان تغییراتی در سالن ایجاد کرد و از سال ۱۳۰۵ این محل با نام «سینما مایاک» به نمایش فیلم پرداخت. این سینما در سال ۱۳۶۵ در اثر آتش‌سوزی، پس از ۵۹ سال فعالیت مداوم، برای همیشه تعطیل شد. مالکیت این مکان به مجتمع اقتصادی کمیته امداد امام خمینی (ره) واگذار شده است.

۷. نام سینما: جهان

« سال تأسیس: ۱۳۲۶ » « تعداد صندلی: ۷۰۰ »
 « مؤسس: سید جواد منصوری » « مکان: خیابان ارگ سابق
 « تغییر وضعیت: سینما متروپل در این مکان احداث شد »
 سالن سرپوشیده «سینما جهان» در خیابان ارگ، توسط حاج منصور تأسیس شد. «سینما جهان»، ابتدا به صورت سالن تاپستانه و با نمایش فیلم «هزارویک شب» در تابستان ۱۳۲۶ شروع به کار کرد. ورودی سالن زمستانه این سینما در کوچه باغ فرمانداری، که قبل از آن ورودی سالن تاپستانی بود، قرار داشت. باتوجه به رقابت سینماهای «هما» و «فردوسی» و «ایران» بر سر «سینما جهان»، پس از سه سال این سینما به واسطه‌گری دکتر آرام داودیان به وارطان دانیال پطروسیان و آرمناک سانتوریان واگذار شد.